

Kristine Hustad Svendsen

Bacheloroppgave

#Januhairy - grobunn for valgfrihet?

En kvalitativ studie av kroppshår og feminisme på sosiale medier

Mai 2019

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
Fakultet for samfunns - og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Bacheloroppgave

2019

Kristine Hustad Svendsen

#Januhairy - grobunn for valgfrihet?

En kvalitativ studie av kroppshår og feminisme på sosiale medier

Bacheloroppgave
Mai 2019

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
Fakultet for samfunns - og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Førord

Etter et frustrerende, men likevel svært givende, halvår er jeg stolt av hvordan denne bacheloroppgaven har blitt til. Det hadde ikke vært mulig uten så mange hjelpsomme og støttende mennesker.

En stor takk rettes til min veileder for stort engasjement og gode råd som har holdt motivasjonen min på topp, og informantene mine som tok seg tid til å snakke så utdypende i en time om kroppshår.

Takk også til mamma og pappa som er evige motivatorer og diskusjonspartnerne, og til kjæresten min, hunden min og katten min: deres støtte og kjærighet har vært avgjørende for denne bacheloren.

Til mine samboere og venner som har delt hele utdanningsløpet med meg disse tre siste årene: uten våre diskusjoner og refleksjoner rundt alt og alle hadde det ikke blitt halvparten så vellykket som det ble. Tusen takk for at dere har vært med på å gjøre sosiologi enda mer morsomt og spennende.

Kristine Hustad Svendsen

Trondheim, mai 2019

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1. Tidligere forskning	5
1.1.1 Hårfjerning hos menn og kvinner	5
1.1.2. Hashtag-aktivisme.....	5
1.2. Oppgavens struktur	6
2. Teori.....	6
2.1. Normer og konformitet	6
2.1.1. Hva er en norm?.....	6
2.1.2. Hvorfor følges en norm?	7
2.2. Feminisme og nåtidens bølge.....	8
2.2.1. De første bølgene	8
2.2.2. Dagens feminisme - den tredje eller en fjerde bølge?.....	8
2.3. Hvordan er dette prosjektet forskbart?	9
3. Metode	10
3.1. Utvalg	11
3.2 Dybdeintervjuene.....	12
3.3. Databehandling.....	12
3.4. Pålitelighet, gyldighet og overførbarhet	13
4. Analyse.....	14
4.1. Tema 1: Kvinners forhold til eget og andres kroppshår	14
4.1.1. «Jeg føler at jeg bør».....	14
4.1.2. Hos jenter: æsj, hos gutter: bare sånn det er	16
4.1.3. #Januhairy-kvinnenes opplevelser	17
4.1.4. Oppsummering.....	18
4.2. Tema 2: Hva er #Januhairy?.....	19
4.2.1. Hvorfor begynte #Januhairy?	19
4.2.2. Hvordan fungerer #Januhairy?.....	20
4.2.3. Oppsummering.....	22
5. Avslutning.....	23
5.1. Konklusjon.....	23
5.1.1. Avsluttende ord.....	25
Litteraturliste	26
Vedlegg 1: Eksempelbilde	29

SOS2900

<i>Vedlegg 2: Instagram-tekstene</i>	29
<i>Vedlegg 3: Intervjuguide</i>	32
<i>Vedlegg 4: Samtykkeskjema</i>	34

1. Innledning

19. Januar, idet jeg skulle begynne å tenke på tema til min bacheloroppgave, ble jeg gjort oppmerksom på en episode av Ukeslutt på NRK P1 der det ble diskutert en ny feministisk trend på sosiale medier kalt #Januhairy. Jeg hørte på episoden der forfatterne Sofie Frøysaa og Alexia Bohwim diskuterte hvorvidt dette var en ny «fjollete gruppe-hashtag-trend» eller om den kunne ha noen form for verdi.

Jeg synes denne kampanjen er et slags 'fuck you' til det kapitalistiske skjønnhetsidealet, hvor kvinner kan få lov til å utfordre kjønnsrollene. For det er jo litt sånn at hvis du legger ut et bilde av deg selv med hår under armene, eksempelvis så roper jo kommentarfeltet at du er ekkel, at du er stygg, at det er uhygienisk. Og dette er jo ikke meninger som vi har kommet på selv, dette er jo noe som vi har blitt pålagt å tenke og mene (Afshary-Kaasa, 2019).

I ettertid satt jeg igjen med flere spørsmål og tenkte umiddelbart at dette var noe jeg ville skrive om. Etter å ha sett igjennom nettaviser, bilder på sosiale medier og en rekke forskningsartikler har jeg fått inntrykk av at kroppshår er noe også vårt samfunn har vært og er opptatt av i større eller mindre grad. Internasjonalt ble særlig en reklamefilm markeringen for begynnelsen av en større bevissthet rundt hårfjerning hos kvinner. Billie – et selskap som selger barberingshøvler – ble det første til å lage reklame som faktisk viser kroppshår (Glamour, 2018). Budskapet er klart: «Hair. Everyone has it. Even women. The world pretends it doesn't exist, but it does. We checked. So, however, whenever, if ever you want to shave – we'll be here» (Billie, 2018). At slike reklamefilmer nå begynner å florere kan være et tegn på at kroppshår for alvor er i vinden. Da #Januhairy kom i januar 2019 ble det videreføringen av dette voksende temaet. Her i Norge kom det flere medieoppslag om hashtaggen hos blant annet MinMote, KK, VG og NRK. Hva som gjør #Januhairy spesielt aktuelt er at vi alle har et forhold til vårt eget kroppshår. Enten så velger vi aktivt å fjerne det, forme det, stusse det eller bare la det være. Dette temaet er verdt å forske på for å forstå hvordan og hvorfor hårfjerningspraksiser sees på som problematiske nok til å snakkes så mye om.

For å undersøke dette temaet sosiologisk tar jeg utgangspunkt i mikro-sosiologisk teori om sosiale normer og makro-sosiologisk, feministisk teori. Jeg valgte disse teoriene på bakgrunn av en interesse for om hår kanskje kan være mer enn bare hår. Anthony Synnott (1987, s. 404-405) nevnte Margareth Meads betegnelse «den sosiale kroppen»; hvordan kroppen har lært gjennom livet hvordan den skal være mann eller kvinne. En sosial kropp vil kunne gi

SOS2900

bakgrunn for Synnotts argument at hår ikke bare er biologisk, men også alt fra et politisk til et sosialt og seksuelt symbol knyttet til vår identitet. Alle kvinner som menn har kroppshår, men til tross for dette ligger det mer fokus på hårfjerning hos kvinner. Dette viser Terry & Braun (2013, s. 602) i sin studie om hårfjerning blant unge menn og kvinner i New Zealand. Selv om de så en trend til økt hårfjerning hos begge kjønn, var det en betydelig forskjell på hvorvidt kroppshår var akseptert hos menn (81%) sammenlignet med hos kvinner (11%). Dette gir bakgrunn for å kunne snakke om både en normstyrt atferd knyttet til kjønn, slik det har blitt lagt frem av mine informanter og i tekstmaterialet fra Instagram. På bakgrunn av dette finner man feministisk kritikk i motivasjonene bak #Januhairy. Det er dermed spesielt sosiologisk interessant å undersøke hvordan en plattform som sosiale medier brukes for å bryte opp i en slik problematikk. Målet med å knytte #Januhairy opp mot sosiologisk teori er dermed å kunne se en sammenheng mellom tre elementer: kroppshår, kjønn og sosiale medier, og på bakgrunn av dette forstå hva trenden faktisk representerer. Ved hjelp av disse vurderingene har jeg formulert en hovedproblemstilling:

Hvordan kan sosiale medier-fenomenet #Januhairy forstås som et feministisk uttrykk for unge kvinner i dag?

Det var hovedsakelig tre personlige grunner til at jeg ønsket å undersøke dette. For det første har jeg opplevd at mange har argumentert for at feminister som fokuserer på kroppshår har feil fokus fordi de mener det har liten betydning for samfunnet. Så spørsmålet jeg alltid har sittet med har vært: så hvorfor er da kroppshår så viktig for noen feminister? For å kunne svare på hvordan #Januhairy fungerer som et feministisk uttrykk mener jeg det er sentralt å se på hvorvidt holdningene og praksisene rundt kroppshår styrer kvinners valgfrihet. Og dermed også hvor stor, om i det hele tatt, en motstandsbevegelse i form av en hashtag på sosiale medier kan ha en betydning for disse kvinnene. Alle disse spørsmålene oppleves som viktige fordi det eventuelt vil ha en betydning for meg som selv er en ung kvinne som bruker sosiale medier jevnlig og har et forhold til det jeg velger å kalle «forvaltningen» av mitt eget kroppshår.

1.1. Tidligere forskning

1.1.1 Hårfjerning hos menn og kvinner

Vi kan faktisk gå langt tilbake i tid når vi snakker om kroppshår og kjønn. «Den hårete mannen er enten sterk eller full av lyst» er et romersk utsagn som viser hvordan hår har vært knyttet til positiv maskulinitet i århundrer (Toerien & Wilkinson, 2003, s. 337). Herzig (2015, s. 60-61) mener også vitenskapen har bidratt til en hår-bestemt differensiering mellom menn og kvinner. På midten av 1800-tallet, da Darwin begynte å snakke om seksuell seleksjon som grunnen til at mennesker ble pelsløse, konkluderte forskere med at når naturen fungerer som den skal, da skal ikke unge jenter være hårete (ibid., s. 76-77). Det kan tenkes at siden hår er knyttet til maskulinitet vil en kropp med hår dermed ikke bli sett på som feminin nok. Synnott (1987, s. 390) beskriver dette så presist: «the young man's glory is a woman's shame».

I en studie av Fahs (2013, s. 568) der menn skulle oppleve hårfjerning slik kvinner ofte praktiserer det, sa en av deltakerne (ambivalent) at han mislikte all barberingen og synes synd på kvinner som måtte gjennomføre det, men kunne aldri ha ligget med noen som ikke hadde barbert seg. Dette kan forklares av Toerien & Wilkinson (2003, s. 334) som nevner at kroppshår hos kvinner (i mindre grad lyse hår) blir sett på som urent og må fjernes som en del av en god hygienerutine. De forklarer en slik negativitet til kvinnelig kroppshår gjennom hårets (eller heller mangelen på hår) mulige symbolske betydning. De foreslår videre at kvinnen gjør seg barnslig – dermed underlagt og avhengig av mannen – om hun fjerner det som tydelig viser at hun er seksuelt moden (ibid., s. 338). Ved at kroppshår knyttes opp mot undertrykkelse mener Synnott (1987, s. 394) at hår også blir ideologisk og vi kan finne det igjen i aktivisme – også på sosiale medier.

1.1.2. Hashtag-aktivisme

Det finnes flere definisjoner og begreper som omfatter aktivisme på sosiale medier. Jeg velger å bruke begrepet «hashtag-aktivisme», fordi jeg mener det best beskriver det fenomenet jeg ønsker å studere. Begrepet er definert av Xiong, Cho & Boatwright (2019, s. 10) som bruken av sosiale medier, ved hjelp av hashtager, for å skape oppmerksomhet rundt et tema og samle mennesker rundt et felles mål om å motstå eller skape en viss samfunnsendring. Sosiale medier er en plattform hvor man ikke bare deler sine interesser med sitt nærmeste nettverk, men også kan nå uhindret ut til svært mange, globalt, på svært kort tid. Xiong et. al (2019, s. 12) definerer begrepet «hashtag» som å belyse et problem eller tema som kort og enkelt oppsummeres av noen få ord, og dermed spres lett til andre som igjen tillegger den en egen

SOS2900

personlig mening. En rapport fra Barnard Center for Research on Women nevner også hvordan sosiale medier har gitt mennesker en plattform der de kan fortelle åpent om sine personlige opplevelser knyttet til et problem, og det er feminismen som har drevet den mest utbredte hashtag-aktivismen (Martin & Valenti, 2012, s. 6). Kan det forklares av at det, i følge rapporten, er unge kvinner mellom 18 og 29 år de aller største brukerne av sosiale medier (ibid., s. 7)?

Selv om hashtag-aktivisme tillegges mange positive egenskaper finnes det likevel skeptikere som mener unges aktivisme på sosiale medier har liten effekt på den virkelige verden (Retallack, Ringrose & Lawrence, 2016, s. 88). Ofte brukes det engelske begrepet «slacktivism» («slack» for lat) som en betegnelse på at online aktivisme kun motiverer personer til å delta i aktiviteter som får dem til å føle seg bra, men som ikke har noen reell effekt på samfunnsmessige forhold (Christensen, 2012, s. 1). Jeg ønsker å benytte denne oppgaven til å komme frem til et mulig svar på om dette er et gyldig argument for vårt fenomen. Er #Januhairy bare enda en «fjollete gruppe-hashtag-trend»?

1.2. Oppgavens struktur

I oppgavens teoridel har jeg valgt å redegjøre for begrepene normer og konformitet. Jeg har også valgt å gjøre rede for de ulike feministiske bølgene vi har sett de to siste århundrene med hovedvekt på de to siste. I teoridelen blir også to underproblemstillinger, og en operasjonalisering av dem, presentert. Den etterfølges av et metodekapittel som gjør rede for de ulike valg og hensyn som er tatt underveis i forskningsprosjektet. For å få en oversiktlig analyse har jeg valgt å dele analysen inn i to deler, eller to hovedtema, der opplevelser rundt kroppshår blir analysert først og #Januhairy til slutt. Analysedelen knyttes sammen i avslutningen hvor problemstillingen besvares og konkluderes i lys av oppgavens hovedfunn og teoretiske perspektiver.

2. Teori

2.1. Normer og konformitet

2.1.1. Hva er en norm?

I følge Christina Bicchieri (2005, s. 7) er normer forventninger knyttet til atferd. Erving Goffman (2010, s. 95) mener *sosiale* normer er uskrevne veivisere for handling som forenkler sosial samhandling. Siden normer har dyptliggende føringer for det sosiale livet kan de skape negative sanksjoner – reaksjoner som «straff» – i tilfeller hvor de ikke følges (Cialdini &

SOS2900

Goldstein, 2004, s. 597). Typiske sosiale normer her i Norge er for eksempel de som gjelder kollektivtransport; man slipper andre ut av bussen før man går på, og setter seg aldri ved noen hvis det fortsatt er ledige tomannsseter. I situasjoner som oppleves som uvanlige mener Goffman (2010, s. 278) at vi automatisk blir «alarmerte» og opptatt av at noe er galt. En felles forståelse for en slik norm gjør blant annet at man unngår ubehagelige situasjoner hvor noen setter seg feil eller ikke slipper folk ut, hvor andre reagerer med å bli irriterte eller tydelig ukomfortable.

Bicchieri (2005, s. 177) forklarer hvordan slike fenomener oppstår og opprettholdes: normer vokser frem i sosiale grupper ved at visse atferdsmønstre assosieres med gjentakende situasjoner og formidles videre til andre aktører. Dette kan tolkes dit hen at når alle aktørene har en felles oppfatning for hva som ansees som «normalt» så innretter de seg etter hverandre. Å innrette seg etter spesifikke normer skjer ofte i situasjoner hvor vi treer inn i roller. Det vil si at vi styres av ulike sosiale normer alt ettersom hvilken rolle vi har i en spesifikk situasjon (ibid., s. 9). En rolle er en posisjon i den sosiale strukturen som det legges ulike forventninger til (Schiefløe, 2011, s. 206), og kjønn er et eksempel på sosiale roller. Det knyttes eksempelvis forventninger og begrensede handlingsrom til rollen «kvinne». Simone de Beauvoirs (2000, s. 329) berømte poeng illustrerer dette: «man fødes ikke som kvinne, man blir det». Fokuset på kjønn som en sosial konstruksjon - at kvinnen og mannen blir skapt gjennom forskjellige, sosiale, kjønnsbestemte normer - finner vi særlig igjen i senere feministisk teori.

2.1.2. Hvorfor følges en norm?

Negative sanksjoner på et sosialt avvik kan være at aktøren mister sosial anerkjennelse, og opplever stigmatisering knyttet til sitt avvik (Bø, 2008, s. 26). Skulle noen være uheldig og ha på seg et uformelt antrekk på et business-møte som strengt krever fine og formelle antrekk, kan det skape et negativt inntrykk av denne personen som «useriøs». Å følge en norm er betegnet som «konformitet». Inge Bø definerer konformitetspress som «et press i retning av å være lik og likt» (ibid., s. 92). Ofte brukes Harold Garfinkels «breaching experiment» med hensikt å avdekke visse forventninger, eller normer, i daglige situasjoner ved å analysere aktørens reaksjoner når disse forventningene brytes. Det går ut på at man i en viss situasjon gjør noe som ikke ansees som normalt eller er uventet (Crabtree, 2004, s. 60).

Jeg velger å bruke begrepet sosial norm i denne oppgaven fordi jeg oppdaget at begrepet blir hyppig brukt i oppslag om #Januhairy, i fortellingene fra kvinnene som deltok i aksjonen og blant mine informanter. I tillegg er normer, konformitet og sosiale avvik rent teoretisk svært

SOS2900

anerkjent og utbredt i sosiologien, og jeg mener derfor at et slikt utgangspunkt er godt og stødig valg for en analyse av denne tematikken. Spørsmål om hvorfor kvinner velger å barbere seg eller ikke, og om valget basert på personlig preferanse eller andres preferanser, viser at det er hensiktsmessig å snakke om konformitetspress. I tillegg kan vi se til feminismen for å besvare spørsmål om kvinners situasjon.

2.2. Feminisme og nåtidens bølge

For å kunne kalle #Januhairy en feministisk trend, må vi først vite hva feminisme egentlig er. Cathrine Holst (2017, s. 10) definerte feminisme som en kvinne-fokusert politisk idéretning. Feministiske sosiologiske teorier kan være basert på forskjellen mellom hvordan kjønnene opplever verden, manglende likestilling eller mangfold, undertrykkelse i form av aktiv begrensning av kvinners liv, ulike opplevelser også *blant* kvinner angående denne undertrykkelsen, og hva som faktisk knyttes til det å være kvinne (Ritzer & Stepnisky, 2014, s. 446). En forklaringsfaktor feminismen fokuserer minst mulig på er den biologiske – feminismen anerkjenner at biologiske kjønnsforskjeller eksisterer, men er kritisk til at slike argumenter brukes for å rettferdiggjøre unødvendige skjevheter (Holst, 2017, s. 29).

2.2.1. De første bølgene

De siste to hundre årene har feminismen variert delvis i intensitet og kampsaker. Den første feministiske bølgen - den liberale feminismen – dreide seg hovedsakelig om kvinners politiske rettigheter og frigjøring (Holst, 2017, s. 46). Den første bølgen varte fra ca. 1830-tallet til den andre bølgen kom på 1960-tallet og varte frem til rundt 90-tallet (Ritzer & Stepnisky, 2014, s. 443). Denne sosialistiske feminismen var tungt inspirert av Karl Marx. Marx var opptatt av makrososiologiske, strukturelle forhold i det industrielle klassesamfunnet, der fordelingen av makt og eiendom fremmedgjorde, undertrykte og skapte ulikhet mellom klassene (Ritzer & Stepnisky, 2014, s. 60-63). Med utgangspunkt i Marx' perspektiv på det kapitalistiske systemet, analyserte feministene heller patriarkatets (også kalt *kjønnsmaktsystemets*) påvirkning på, og undertrykkelse av, kvinner i alle aspekter av deres daglige liv (Holst, 2017, s. 46-47).

2.2.2. Dagens feminisme - den tredje eller en fjerde bølge?

Allerede på 70-tallet ble grunnlaget for det mange vil kalle den tredje bølgen lagt. Mye av den tredje bølgen har vært preget av et postfeministisk perspektiv. Postfeminismen fungerer som en kritikk av den tidligere, ensformige feminismen, og man ville nå heller fokusere på forskjelligheten mellom kvinner enn hva de har til felles (Brooks, 1997, s. 4). Dette innebar å

SOS2900

inkludere også utenforstående grupper og redefinere hva som faktisk knyttes til det å være kvinne (Holst, 2017, s. 51-52). For i følge Judith Butler og hennes bruk av begrepet «performativity», er kjønn en identitetskategori som kun er «fremført» som et resultat av kulturelle sanksjoner (Brooks, 1997, s. 192).

Mange er fortsatt i tvil om man ennå kan snakke om en fjerde feministisk bølge. Skulle vi argumentert for en ny bølge, mener Holst (2017, s. 54) at overgangen til en slik hovedsakelig markeres av sosiale mediers inntog i feminismen – som har blitt en bidragsyter til (det noen vil kalle ekstrem) mobilisering for feministisk aktivisme. Vi har sett at sosiale mediers inntog har åpnet for flere avsløringer av sexisme og har gitt en plattform for globale diskusjoner som forener feminister verden over (Munro, 2013, s. 23). Et perfekt eksempel på dette er da Harvey Weinstein ble anklaget for grov seksuell trakassering i 2017. #Metoo, som egentlig først ble brukt i 2006 av Tarana Burke (Xiong, Cho & Boatwright, 2019, s.11), fikk et nytt liv som en reaksjon på denne skandalen og spredte seg som ild i tørt gress verden over (Bennett, 2017). Hva man mener er viktige feministiske saker, og om sosiale medier bidrar med noe positivt, er likevel relativt. Mange feminister er fortsatt opptatt av sosialisme og liberalisme, og kritiserer postfeminismen for å hemme vidtgående samfunnsendring gjennom fokuset på individualitet (Munro, 2013, s. 23). Men feminismen er både sammensatt og fragmentert, og det finnes innslag fra flere perspektiver i alle bølgene. Med hensyn til oppgavens begrensning ønsker jeg likevel å analysere fenomenet #Januhairy med hovedvekt på hva som kjennetegner feminismen i dag og hvordan dette kan forklare fenomenet. Er #Januhairy en gyldig feministisk kampsak eller noe annet?

2.3. Hvordan er dette prosjektet forskbart?

På bakgrunn av de nevnte teoriene har jeg valgt å bryte ned problemstillingen til to underproblemstillinger som jeg mener kan være med å forklare det jeg ønsker å undersøke på en strukturert og oversiktlig måte. For det første mener jeg det er svært relevant å se på kvinners personlige opplevelser knyttet til kroppshår for å kunne undersøke hvorvidt normer er med på å bestemme hva som ansees som feminint og hvorvidt dette skaper et konformitetspress for kvinner. Kan slike opplevelser legges delvis til grunn for fremveksten av dagens feminisme? I så fall, hvilken funksjon har hashtag-aktivisme slik som #Januhairy? Er denne bevegelsen med på å underbygge kroppshår som et feministisk uttrykk? Kan den i det hele tatt ha en endrende effekt på samfunnsforhold?

SOS2900

UP1: Hva er unge kvinners opplevelser knyttet til eget og andres kroppshår?

UP2: Hvilken funksjon har hashtag-aktivisme som #Januhairy på sosiale medier?

3. Metode

David Silverman legger vekt på at kvalitative og kvantitative metoder bør velges ut fra om de er passende for hvilken oppgave man har foran seg (Silverman, 2010, s. 9). Et kvantitativt forskningsdesign passer for innsamling av oftest talldata i store representative utvalg (Ringdal, 2014, s. 104). Dette hadde gitt meg mer informasjon om hvor mange som fjerner eller bevarer kroppshår, men ikke like god forståelse for hvorfor det er slik. Et kvalitativt design baserer seg på små utvalg som gir mer nærhet til det som studeres (ibid., s. 104), og var mer passende for et forskningsprosjekt som undersøker et fenomen som jeg anser som veldig personlig. Jeg valgte å bruke hovedsakelig dybdeintervju for innsamling av data, og dokumenter som tilleggdata. Poenget med et dybdeintervju er å skape en fri samtale rundt et tema (Tjora, 2017, s. 113), og i dokumentstudier innhenter man data fra produsert tekst som ikke i utgangspunktet er ment for forskning (ibid., s. 182). Kombinasjonen av disse to metodene har gjort forståelsen av #Januhairy mer helhetlig ved å ikke bare innhente tanker og meninger fra kvinner utenfor bevegelsen, men også fra kvinner som faktisk deltar i den.

En forsker må ta stilling til om den valgte metoden skal være induktiv eller deduktiv – det vil si empiridrevet eller teoridrevet (Johannessen, Rafoss & Rasmussen, 2018, s. 37). Jeg har valgt å bruke en abduktiv metode. Det betyr at samtidig som min interesse og mine refleksjoner er drevet av empirien, lar jeg også teoritenkning være en integrert del av forskningsprosessen (Tjora, 2018, s. 14). Allerede før jeg kom ordentlig i gang var jeg sikker på at jeg kunne knytte spesielt feministisk teori opp mot fenomenet #Januhairy. Med hensyn til ønsket om å bruke abduktiv metode, og for å sikre forskningsprosessens integritet gjennom gode retningslinjer, valgte jeg å bruke Aksel Tjoras modell for stegvis-deduktiv induksjon som inspirasjon. SDI-modellen regnes som abduktiv fordi den kombinerer induksjon, i form av ulike steg for datainnsamling, analyse og konseptutvikling, og deduktive kvalitetstester av alle stegene (Tjora, 2017, s. 19). Selv om modellen vektlegger empirisk nærhet i starten av prosjektet, kan man underveis jobbe i flere av disse stadiene samtidig og dermed være teoretisk inspirert (ibid., s. 20). Utarbeidelsen av teorikapitlet og analysekapitlet i oppgaven skjedde om hverandre. På den ene siden utførte jeg koding og skrev ut analysen basert på empirien, og på den andre siden skrev jeg teorikapitlet, noe som selvfølgelig hadde en innvirkning på hvilke tematikker jeg ville inkludere i oppgaven.

3.1. Utvalg

Kontoen @janu_hairy publiserte innsendte tekster sammen med bilder gjennom hele januar-måneden. Det var disse tekstene jeg valgte å bruke fordi alle disse kvinnene forklarte hvorfor de har deltatt. Siden de aller fleste tekstene var ganske like opplevde jeg det som utfordrende å velge mellom dem. Utvalgsriteriene mine endte opp med å bestå av lengden på tekstene, om tekstene representerte en viss grad av mangfoldighet (flere nasjonaliteter og identiteter), og om jeg personlig syntes innholdet var interessant nok til å kunne brukes i oppgaven. Ekskluderte tekster hadde enten for snevert innhold eller ble utelatt med hensyn til mengde. Jeg endte opp med å velge ut seks større og en mindre tekst, hentet fra underteksten fra syv ulike bilder på kontoen.

For å kunne få mer detaljert datamateriale ville jeg vektlegge datamengden på dybdeintervjuene av mer utenforstående informanter. Rekrutteringen til dybdeintervjuene skjedde hovedsakelig gjennom noen jeg kjente som også tilhørte gruppen jeg ønsket å studere - også kalt snøballmetoden av Thagaard (2013, s. 61). Målet var å kunne intervju personer jeg ikke hadde en sterk relasjon til, men rekrutteringen av ukjente informanter på kort tid var vanskelig. Jeg endte opp med et tilgjengelighetsutvalg: en metode for utvalg som rett og slett baserer seg på hvem som er mest tilgjengelige og relevante for problemstillingen (ibid.). Jeg intervjuet tre informanter jeg ikke kjente så godt og to jeg kjente, hvorav to gjorde intervjuet sammen.

Informanter	«Marie»	«Emilie»	«Helene»	«Lise»	«Emma»
Alder	25 år	23 år	22 år	22 år	22 år

Tabell: Oversikt over informanter

Jeg ønsket i starten å rekruttere mannlige og eldre, kvinnelige informanter for mer variasjon i datamaterialet, men av hensyn til oppgavens avgrensning valgte jeg å gå for en mer homogen gruppe. Dermed var utvalgsriteriene basert på den gruppen som er overrepresentert i #Januhairy på Instagram - unge kvinner mellom 20-30 år. For det første er denne gruppen overrepresentert i #Januhairy, de kan si noe om kroppshår hos unge kvinner og er aktive på sosiale medier. Jeg valgte dybdeintervju fordi jeg opplevde at #Januhairy ble et for bredt og sensitivt tema til å kunne brukes i et fokusert intervju som er kortere og mer tematisk avgrenset (Tjora, 2017, s. 126).

3.2 Dybdeintervjuene

Utarbeidingen av intervjuguide endte med seks deltemaer for å være sikker på at informantenes tanker, opplevelser og meninger knyttet til det jeg mener er de viktigste aspektene knyttet til #Januhairy – sosiale medier, kjønn, hårfjerning og feminisme - ble dekket i intervjuet. Disse kom i tillegg til oppvarmings- og avrundings spørsmål som har til hensikt å normalisere forholdet mellom meg som forsker og informanten (Tjora, 2017, s. 145-146). Jeg fikk kritikk på intervjukurs for at noen av spørsmålene var for ledende, dermed ble jeg svært bevisst på dette i utarbeidelsen av den ferdige intervjuguiden. Dessverre førte frykten for at informantene ikke skulle være snakkesalige til at guiden endte den opp med å inneholde for mange spørsmål. Det ble stressende å komme seg i gjennom alle spørsmålene innenfor den tidsrammen jeg hadde satt for intervjuene på 45-60 minutter. Jeg fulgte dermed guiden mindre slavisk i de senere intervjuene. Jeg lot samtalen utfolde seg mer og stilte kun oppfølgingsspørsmål for utdypelse eller presisering.

Til tross for at kroppshår er et veldig personlig tema var det uproblematisk for informantene å snakke om private forhold. Det var tydelig at alle mine informanter opplevde temaet som interessant å snakke om. Jeg brukte lydopptaker lånt fra instituttet og opplevde (til tross for noen tekniske problemer i starten) at det muliggjorde en mer fri og naturlig samtale mellom meg og informanten, noe jeg mener muliggjorde en slik åpenhet. Allerede i valget av temaet for denne oppgaven var hva jeg egentlig kunne spørre informantene om en etisk vurdering jeg måtte foreta. Jeg valgte å stille direkte spørsmål, men informerte informantene om at de selv kunne velge å fortelle om personlige forhold. For å muliggjøre dette var det særdeles viktig at jeg fulgte etiske retningslinjer for anonymitet og samtykke (Thagaard, 2013, s. 25-26). Jeg sikret anonymisering under transkribering ved å gi informantene et nytt navn og skrive om dialekter til bokmål da jeg opplevde det som lite betydningsfullt for kvaliteten på datamaterialet. I tillegg valgte jeg å utelukke langvarige nølinger og sensitiv informasjon om informanten selv eller andre som kom frem under intervjuet.

3.3. Databehandling

Jeg har brukt en fenomenologisk tilnærming i denne oppgaven. Det vil si at jeg undersøker selve essensen av fenomenet #Januhairy ved å trekke frem fellestrekk i kvinnenens subjektive opplevelser og meninger i analysen (Creswell, Hanson, Plano & Morales, 2007, s. 254), noe jeg brukte som utgangspunkt arbeidet med rådata. Jeg valgte å ikke benytte meg av et dataprogram da jeg opplevde det som unødvendig tidsbruk for å gi meg den oversikten jeg trengte. I transkripsjonene la jeg inn merknader på Word som jeg ga empirinære koder (Tjora,

SOS2900

2017, s. 198) - ord brukt av informantene eller hele setninger - slik at jeg senere automatisk kunne huske innholdet bare ved å se koden, og søke i dokumentene for sitater.

Fargekategorisering ble steg to for dybdeintervjuene, men var første steg i analysen av datamaterialet fra Instagram på grunn av liten datamengde. Disse kategoriene endte til slutt i temaer som la grunnlaget for analysen. Jeg plasserte kodene inn i en tabell sortert etter informant og tema. I utskrivningen av analysen ble irrelevante koder og kategorier forkastet. Kriteriene for hvilke sitater som har blitt brukt i analysen har vært hvor godt de beskriver ulike poeng og tematikker. Jeg valgte å ikke oversette sitatene fra Instagram til norsk for å sikre originaliteten og meningen i innholdet.

3.4. Pålitelighet, gyldighet og overførbarhet

Siden alle forskere har egne verdioppfatninger er det nødvendig å ha en utformet normativ etikk innenfor vitenskapen som sikrer at forskning drives likt og er objektivt. Materstvedt (2018, s. 108-111) bruker Mertons CUDOS-teori som en mal for å sikre at disse normene følges i forskningen: all forskning tilhører fellesskapet, alle kan bidra, egne interesser skal ikke fremmes, forskningen skal bidra med noe nytt og skal underlegges strenge kvalitetskrav som overvåkes av fagfellelvurdering. Grunnen til at fenomenet #Januhairy engasjerte meg så mye er fordi jeg selv er opptatt av feminisme, og det har vært viktig for meg å kunne begrense i hvor stor grad denne interessen, og dermed eventuelle forutinntattheter, har kunnet påvirke dette prosjektet.

I følge Thagaard (2013, s. 116) kan også forskerens kjønn ha betydning. Det at jeg er jevnaldrende og av samme kjønn som mine informanter la et grunnlag for åpen og trygg kommunikasjon, og gjorde det enklere å stille gode spørsmål. Samtidig utfordret det også min objektive rolle. For å gjøre meg selv mest mulig objektiv fulgte jeg kriteriene for alle stegene i SDI-modellen så nøye som mulig og i samråd med veileder, og redegjorde for alle vurderinger i denne metodedelen. At sitater er transkribert fra lydopptak gjør det også tydeligere hva som er min og andres stemme i analysen. Å følge kriterier for god forskning og gi oppgaven transparens er svært viktig for påliteligheten i prosjektet (Tjora, 2018, s. 84). Gjennom samtaler med min veileder, veiledningsgruppe og sosiologi-venner har jeg kunnet få slags fagfellelvurderinger underveis i prosessen, og dette har fungert som kvalitetssikring fordi jeg får refleksjoner utenfra og råd om hva som er riktig å gjøre. Oppgavens gyldighet går ut på om delene av prosessen faktisk henger sammen, og hvorvidt den «kan bidra til et nytt nivå av refleksjon» (ibid., s. 80). For å kunne oppnå dette må man kunne velge en metode som muliggjør at man i analysen kan svare på egen problemstilling, og vise hvorvidt disse funnene

kan være overførbare til andre sammenhenger og mennesker. Dette kan skje gjennom å eksempelvis koble datamateriale opp mot tidligere forskning slik jeg har gjort i denne oppgaven. Overførbarhet vil alltid være begrenset i en slik oppgave fordi mine kvalitative metoder sikrer ikke et stort og tilfeldig utvalg, men er basert på hvem som er hensiktsmessige informanter (Thagaard, 2013, s. 63).

4. Analyse

I denne delen av oppgaven skal jeg analysere datamaterialet på en strukturert og tematisk måte. Mine underproblemstillinger introduserer to aspekter ved denne oppgaven som står for to hovedtemaer i analysen der datamaterialet fra begge mine metoder brukes hensiktsmessig i begge temaene. Tema 1 tar for seg kvinners forhold til eget og andres kroppshår. En slik analyse gir bedre forståelse for følgende tema 2 som forklarer hva #Januhairy egentlig er og kan gjøre. Hver av delene ender med en oppsummering som for alvor kobler funnene opp mot teori.

4.1. Tema 1: Kvinners forhold til eget og andres kroppshår

4.1.1. «Jeg føler at jeg bør»

Hovedmålet mitt med dybdeintervjuene var å kunne få informantene til å snakke om sine egne følelser og opplevelser knyttet til sitt kroppshår. Jeg trodde dette skulle bli en vanskelig oppgave, men alle mine informanter hadde mye å si om saken. Slik jeg opplevde det virket det som at selv om alle jentene som argumenterte for at hårfjerning hadde blitt en rutine, så hadde de likevel et bevisst forhold til – altså tenkte over – i hvilke situasjoner de var nødt til å fjerne kroppshåret sitt og hvor på kroppen dette skulle skje. Til tross for at flere av dem argumenterte for at de aldri hadde tenkt særlig over temaet, var alle klar over at de fjernet hår før situasjoner der hår kunne bli synlig.

Det er jo bare rutine egentlig. Så det er ikke så veldig mange faktorer som spiller inn egentlig. Men selvfølgelig, skal jeg på stranda så er jeg ekstra obs. Og skal jeg på trening så liker jeg å sjekke at det ikke er helt katastrofe. Siden det vises - at jeg står med armene i været, ikke sant («Emilie»).

«Emilie» går aldri mer en fem dager uten å barbere seg. Med andre ord har aldri håret fått gro lenge nok til å bli særlig synlig. Likevel blir hun ekstra bevisst på å ha fullstendig fjernet hår i situasjoner der det kunne være det. En annen informant «Helene» var den av jentene som lot nesten alt av sitt kroppshår være. Likevel uttrykte også hun et ønske om å skjule eller barbere seg i visse situasjoner:

SOS2900

[...] hvis noen reagerer på det så tenker jeg bare at det her bør du ikke reagere på, men generelt sett liker jeg jo å ta det slik at jeg slipper å tenke på det. Hvis jeg føler at jeg har litt armhår når jeg drar på byen så blir det så jeg tenker på det, og det stjeler oppmerksomhet som det ikke tenger å ta da. Så jeg blir jo helt klart påvirket av at jeg føler at jeg bør. Jeg er helt klart bevisst på det.

Hva som er særlig interessant, spesielt hos «Helene», men også hos noen av de andre informantene, er et ambivalent forhold mellom holdning og handling. Det kan forklares av at konform atferd noen ganger kan gå i mot hva aktøren selv ønsker, slik som i dette tilfellet. Ofte er dette fordi man er redd for negative sanksjoner fra andre (Bø, 2008, s. 102). Begge sitatene viser tydelig at det ligger visse føring for hvilke settinger mine informanter følte at det var greit å ha kroppshår og ikke.

Da jeg spurte informantene om hvordan de selv hadde reagert på andres kroppshår, var det en ganske tydelig enighet mellom alle fem. Alle ga uttrykk for en mulig overrasket reaksjon, noen med «æsj» andre med «oi», fordi det var uvanlig å se. For det er ofte sånn at hva som ansees som «normalt» (altså normen) blir tydeligst for oss når noen gjør noe uvanlig og «unormalt», slik som vist av Garfinkels «breaching experiment». En overrasket, kanskje også negativ, reaksjon kan forklares i lys av hva Goffman (2010, s. 278) mener skjer med oss i uvanlige situasjoner: ikke bare blir aktøren automatisk alarmert av andres avvik, men også i situasjoner hvor aktøren opplever seg selv som avvikende (eksempelvis ved å ha glemte å barbere seg) vil aktøren bli alarmert, uavhengig av andres reaksjoner. Mine informanter ga uttrykk for at de var «obs» både på sitt eget og andres kroppshår. Likevel var det viktig for både «Emilie» og «Helene» å påpeke at de umiddelbart etter å ha sett noen med kroppshår hadde tenkt at det var kult. Selv om noen så på hårfjerning som uproblematisk, viser datamaterialet likevel en samlet positivitet blant informantene i retning normalisering av kroppshår.

[...] hvis jeg hadde sett ei på treningssenter for eksempel som hadde masse hår under armene, så hadde jeg tenkt litt sånn: 'ja.... Der er du. Du har ikke barbert deg'. Jeg tror det hadde vært sånn: Oi. Fordi det skiller seg ut, men det er jo tøft og bra av personen som gjør det, for hvis det hadde vært mer normalt med hår så hadde jeg jo ikke tenkt sånn «oi, hår», så det er jo med og normaliserer det, og det er bra, synes jeg («Emilie»)

Tre av fem av dem var opptatt av å knytte hår hos kvinner opp mot følelsen av at det er ekkelt, i samtalen om hvordan de hadde reagert på kroppshår hos andre. Med dette kan vi bevege oss over på neste tema.

4.1.2. Hos jenter: æsj, hos gutter: bare sånn det er

Slik som tidligere nevnt knyttes forvaltningen av kroppshår opp mot renhet og en god hygienerutine, og slike holdninger ble også gjenspeilet i informantenes begrunnelser for smått negative følelser knyttet til eget og andres tilstedeværende kroppshår. Det kom fram ganske tydelig gjennom alle intervjuene at kroppshår var knyttet til estetiske vurderinger.

Jeg hadde tenk sånn – det der kunne jeg aldri gjort. Og det hadde vært sånn «æsj», men når jeg tenker på æsj så tenker jeg mer på at jeg tenker at det kommer til å lukte. Og det er ikke sikkert det hadde det. [...] Jeg tror faktisk jeg hadde syntes at det [på leggene] var like ekkelt. Ikke på grunn av svette, men bare fordi at jeg hadde tenkt sånn at 'det der var ikke pent' («Marie»).

Jeg satte pris på at informantene mine klarte å være så ærlige, til tross for at flere av dem uttrykte at de følte seg slemme når de omtalte kroppshår som ekkelt og ufint. Alle påpekte at hvis kroppshår hadde vært normalisert så hadde man ikke nødvendigvis tenkt det samme. Noen så på det som problematisk at mange har slike negative holdninger og assosiasjoner knyttet til kroppshår, andre så ikke på det som problematisk at det er slik. I alle fall ikke for sin egen del.

Jeg ser ikke på det som en byrde. Jeg føler jeg gjør det mer for meg selv enn andre. Jeg liker jo ikke å ha hår. Jeg synes ikke det er noe fint. Det er jo ingen som ser meg fordi jeg alltid har på langermet genser, men jeg barberer meg under armene når jeg dusjer likevel. Eneste jeg ikke bryr meg om er leggene fordi de har så lyst hår uansett. Det har liksom ikke så mye å si for meg. Jeg synes det er komfortabelt og finere å fjerne under armene da («Lise»).

Til tross for at «Lise» velger å fjerne håret sitt på bakgrunn av eget – ikke andres – ønske, er det grunn til å tro at den fortsatt tilstedeværende estetiske vurderingen er normstyrt fordi den er så utbredt. Både hos Lise og andre informanter, ble betydningen av hårets farge et tema. Jeg velger å knytte dette opp mot synlighet, da informantene anså lyse hår som mindre viktige å fjerne. Mørkere, mer synlige, hår blir som nevnt i innledningen tillagt mer negative kvaliteter, og ses på som mindre vakkert og rent. Har man mørkere hår vil man kanskje derfor føle på et større press til å fjerne det. Alle informantene var enige om at det er en forskjell mellom hva som er greit å ha av hår hos kvinner sammenlignet med hos menn, selv om de hadde en opplevelse av at også menn fjerner hår ofte. «Marie» nevnte også dette når det ble snakk om hvorfor hun begynte å fjerne hår da hun kom i puberteten;

SOS2900

Jeg kan ikke huske at de snakket noe om det, men at det var mer det at hvis du hadde hår under armene så var det æsj da – hos jentene. Men det at guttene fikk hår under armene var sånn det var. Det var ingen som tenkte over det.

Så allerede på ungdomsskolen opplevde hun en høyere aksept for det mannlige kjønn å ha hår. I tillegg nevnte mine to siste informanter, «Lise» og «Emma», i et gruppeintervju, hvilken innvirkning også andre kvinner har på hva man ser på som normalt:

Det er ofte en forventning fra menn om at vi skal være hårløse. Men det er også en norm blant kvinner – og vi kommenterer sikkert mer til hverandre om hårene enn det menn gjør[...] Jeg føler hårfjerning er noe vi snakker om mye [...] Hadde jeg sett eller kjent på «Lise» sine legger så hadde hårfjerning lett blitt et tema («Emma»).

Ofte argumenteres det for at menns preferanser er med på å bestemme hvordan kvinner velger å se ut, men et slikt utsagn viser at det også er verdt å ha i mente hvordan kvinner selv er med på å maksimere forskjellene slik Synnott (1987, s. 392) argumenter for, og kanskje dermed forsterke allerede eksisterende normer.

4.1.3. #Januhairy-kvinnenes opplevelser

For å kunne forstå helheten av et fenomen som kroppshår og #Januhairy er det også viktig å se opplevelsene til kvinnene som valgte å delta i trenden. Alle kvinnene hadde tidligere fjernet sitt kroppshår og mange beskrev det, i likhet med mine informanter, som et resultat av press. En av kvinnene fortalte også at hun begynte i svært ung alder: «I had begun to shave in elementary school after I went to a swim class and one classmate asked me why I don't have shaved armpits» (15. Januar, 2019). At de hadde startet tidlig med hårfjerning var også noe mine informanter fortalte. Denne kvinnen opplevde det som om det var noe galt med kroppen hennes, og at det var lett å gi etter for hva alle andre gjorde. Også en av kvinnene fra Instagram, slik som «Helene», var tydelig på at hårfjerningen ble gjort til tross for at hun ikke likte det: «[hair removal] often caused pain, inflammation or festering, were expensive and time-consuming» (27. Januar, 2019). Bicchieri (2005, s. 11) mener at for at konformitet skal skje må aktøren først og fremst få vite at en norm eksisterer - fra en gutt under en svømmetime for eksempel – og at det er betydelig mange andre som gjør det samme. Slik trenger kvinnene bare å se på sine venninner, søstre og mødre, eller i media – slik som fortalt av mine informanter. Det mest brukte begrepet i tekstene var norm, og ble knyttet direkte til kjønn ved at kvinnene opplevde at å være hårløs var et krav til kvinnen om å være feminin og seksuelt attraktiv. «It gradually became clear to me that the main reason I shave is the inner pressure from this learned norm and the automatic expectation of society» (15. Januar, 2019).

SOS2900

Det kommer veldig tydelig frem i flere av tekstene at kvinnene opplevde sitt kroppshår som tilskrevet en maskulin verdi. En av dem nevnte at en mann kommenterte hennes kroppshår på en diskriminerende måte: «A woman has to be clean and free of hair because I disgust the hair. The hairs are only well seen in men because the hairs are synonymous with «manhood» (...)» (27. Januar, 2019). Dette bekrefter holdninger nevnt i innledningen. En slik negativ reaksjon var i tråd med også andre kvinners opplevelser av å få høre at kun kroppshår på kvinner er uhygienisk og ekkelt.

4.1.4. Oppsummering

I følge Bicchieri (2005, s. 30) skiller sosiale normer seg fra andre typer normer ved at det ligger et betydelig konformitetspress i dem. Det kommer frem, både hos informantene mine og hos kvinnene på Instagram, en felles forståelse for visse forventninger knyttet til kvinners kroppshår. At flere av kvinnene beskrev hårfjerning som «lært» kan forklares av hvordan normer blir til, nemlig et mønster for atferd som blir gjentatt og observert eller formidlet videre til andre aktører (ibid., s. 177). Kvinnene hadde både blitt fortalt, og selv observert fra puberteten av og gjennom voksenlivet, hvordan andre kvinner (både i nære relasjoner og i medier) er kontinuerlige hårløse. I følge Cialdini & Goldstein (2004, s. 607) vil sjansen for å følge sosiale normer være større hvis man opplever at det er stor konsensus rundt dem. Det gir en forklaring på den betydelige likheten mellom opplevelser av press hos kvinner som ikke kjenner hverandre.

Goffman (2010, s. 105) påpekte hvordan det å avvike fra en norm ofte skader kun hvordan aktøren ønsker å oppfattes av andre. Når kvinnene selv opplever at kroppshår er unormalt, og både blir sett på som ekkelt og stygt, både av dem selv og andre, er det kanskje naturlig å ikke ville fremstå slik i sosiale settinger. I følge Bø (2008, s. 26) skjer konformitet nettopp fordi man frykter å miste litt av sin sosiale anerkjennelse. Selv hos de av kvinnene som ikke ønsket å barbere seg av prinsipielle årsaker eller fordi de opplevde det som ubehagelig, var konformitetspresset likevel fullstendig tilstede. Disse estetiske vurderingene, selv om de kom fra informantene selv, kan ha bakgrunn i hva De Beauvoir (2000, s. 788) mener er kunstige idéer eller moter som pålegges en kvinne uten at hun kan bestemme disse selv. Både informantene og kvinnene på Instagram mente tilstedeværelsen av kroppshår var tillagt en maskulin verdi, og at kroppshår hos menn i mindre grad ble sett på som stygt og ekkelt. Fahs (2013, s. 562) viste i sin studie hvordan det er en større konsensus mellom hyppigheten for hårfjerning hos kvinner enn hos menn, og man kan tolke en slik tendens til at kvinner styres av sosiale normer med bakgrunn i en idé om feminitet. Bø (2008, s. 121) mener sosiale

SOS2900

normer forenkler samhandling, og kroppshår kan dermed fungere som en forenkling av kjønn som minsker usikkerhet. Man kan dermed argumentere for at disse sosiale normene for hårfjerning er en del av kjønnsroller, der kvinnene – i form av hårfjerning - rutinemessig «fremfører» sitt kjønn (Holst, 2017, s. 35) helt fra kroppshåret kommer i puberteten.

4.2. Tema 2: Hva er #Januhairy?

Instagram er en digital applikasjon man kan få tilgang til på både pc og mobil. Appens agenda er å la sine brukere redigere bilder og publisere dem på en privat eller offentlig profil. En offentlig profil vil la bildene være tilgjengelige for alle Instagram-brukere i hele verden. Man kan også legge ut en bilde-rekke, videoer og undertekst. Da kan andre som kan se kontoen like og kommentere i et kommentarfelt tilhørende det som er publisert, og ulike innlegg kan knyttes sammen under hashtager. I Apples App Store står det:

Instagram gjør det enkelt å fange og dele all verdens begivenheter. Følg venner og familie for å se hva de driver med, og utforsk kontoer fra hele verden som deler ting du elsker. Bli med i samfunnet med over 1 milliard mennesker (...) (Instagram Inc, 2019).

Laura Jackson, og hennes Instagram-konto @janu_hairy, står bak opprinnelsen til #Januhairy. Hennes formål var å samle inn penger til veldedighetsorganisasjonen Body Gossip (JustGiving, 2019) som arrangerer et prosjekt som i hovedsak skal fremme kroppspositivitet gjennom aktiviteter som kreativ skriving og drama (BodyGossip, 2019). Kontoen publiserer bilder innsendt av deltakende kvinner som i tillegg til å vise sitt kroppshår ønsker å fortelle sin historie om hvorfor de valgte å la det gro (refereres til med dato for publisering). Bildene viser oftest kvinnene med armene opp hvor armhulehåret deres er fullstendig utvokst og svært synlig, men man kan også finne bilder av legger og bikinilinje med synlig hår (et eksempel finnes som vedlegg). Jackson definerer sin egen hashtag-trend slik:

Januhairy, is a project to help women feel they are in a safe space to be able to challenge the embedded norms of shaving. It's an experiment for people taking part, and the people viewing the process (18. desember, 2018).

Det kan tenkes at ordet eksperiment brukes i den sammenheng at man ønsker å kunne se hvilke erfaringer kvinner får av å ha kroppshår og om det skaper reaksjoner.

4.2.1. Hvorfor begynte #Januhairy?

Under bildene som publiseres på kontoen redegjør kvinnene for ulike begrunnelser og erfaringer knyttet til deltakelsen i #Januhairy. Kvinnene hadde sluttet å barbere seg når de oppdaget #Januhairy eller at andre gjorde det samme. Xiong, Cho & Boatwright (2019, s. 19)

SOS2900

mener hashtag-aktivisme starter ved at man diagnostiserer et problem. Jackson skrev i sitt første innlegg at særlig medier – eksempelvis i form av reklamer, filmer, sosiale medier og magasiner – konstant minner kvinner på hvordan de skal se ut og være, og at dette ikke samsvarer med hvordan kvinnekroppen er rent naturlig. Som nevnt i den første delen av analysen opplevde kvinnene at hårfjerning ikke ga dem noe, men at de gjorde det stort sett for å fremstå som attraktive nok og for unngå å skille seg ut. Dette motiverte dem til å slutte å fjerne kroppshår i protest og for å sende et budskap: «Just a friendly reminder that a woman's beauty, and the type of beauty she chooses to ascribe to, has absolutely nothing to do with making herself sexually attractive to you» (29. januar, 2019).

Et annet kjennetegn ved hashtag-aktivisme er at man tillegger ordet som brukes en personlig mening (Xiong, Cho & Boatwright, 2019, s. 12), slik kvinnene gjorde i tekstene under bildene. Kvinnenes fortellinger om sine opplevelser av å delta i #Januhairy var nesten bare positive. En gjenganger var hvordan denne trenden hadde hjulpet dem å finne sin naturlige femininitet, og de følte seg mer komfortable og glade i sine egne kropp. Likevel var det visse utfordringer knyttet til deltakelsen. Noen opplevde at andre kommenterte at de var ekle, men også mindre feminine. Dette fortalte transkvinnen om sin opplevelse av #Januhairy: «my womanhood was challenged at a much higher rate than the frequency I'd come to expect when shaven» (3. Februar). En transpersons perspektiv ga et interessant og tydelig innblikk i hvordan sosiale normer kan være så fastsatte at bare ved å vokse ut kroppshår settes det spørsmål ved hennes «gyldighet» som kvinne. Det tredje kjennetegnet ved hashtag-aktivisme er at man ønsker å spre trenden (ibid., s. 19). Ved å lese alle tekstene under bildene på Instagram-kontoen kan man få et inntrykk av at målet med #Januhairy er å spre budskapet, skape mer bevissthet rundt fritt valg og oppfordre kvinner til å bryte ut av uønskede sosiale normer for kroppshår gjennom konkret handling - å slutte og fjerne det: «If you feel that hair removal causes pain or discomfort, and that you are only doing it to please others, take action! [...] go online, search for women who have body hair and get used to it» (27. Januar, 2019).

4.2.2. Hvordan fungerer #Januhairy?

For å kunne få et utenforstående perspektiv på #Januhairy opplevde jeg det som nødvendig å snakke med mine informanter om bruken av sosiale medier, hvilke tanker de selv hadde om #Januhairy og hva trenden kunne gjøre for dem. Informantene mine rapporterte om mye bruk av sosiale medier, og da spesielt Snapchat og Instagram (opp til 3-5 timer skjermtid per dag). Som nevnt i innledningen er det jo kvinner i 20-årene som er de største brukerne av sosiale

SOS2900

medier (Martin & Valenti, 2012, s. 7). I tillegg var de alle stort sett passive brukere, det vil si at de observerer mer enn de selv publiserer.

Jeg synes det er nyttig jeg. Det er jo slik vi kommuniserer med hverandre da. Jeg lærer masse på Instagram for eksempel. Men selvfølgelig det har jo sine baksider også. Det er typisk det med kroppspress da, at det er mange som legger ut den gode siden av seg selv. Det er mye høyere terskel for å legge ut noe som man ikke er fornøyd med [...] Så da får man ikke sett hele spekteret da («Emilie»).

Det som er interessant med dette sitatet er at «Emilie» nevner både positive og negative sider med Instagram; hun mener det kan være en plattform for læring, men på den andre siden en potensiell grobunn for kroppspress fordi det kun er ofte det «perfekte» som publiseres der. For som «Lise» sa ser man kanskje ikke så mye kroppshår hos kvinner på sosiale medier. Man skulle tenke at mye av inntrykkene man får i løpet av en dag kommer fra sosiale medier hvis de aller fleste bruker så mye tid på for eksempel på Instagram som det mine informanter sa de gjorde, og dermed er det visse fremstillinger som blir mer normaliserte enn andre. «Helene» nevnte, i likhet med «Emilie», at #Januhairy på Instagram kunne være positivt:

Jeg synes [Instagram] er en fin plattform, jeg, fordi du får det opp når du scroller gjennom alle selfiene så du får brutt opp litt da. [...] Ofte tenker man ikke over at noe er forventet før man sier at «hvorfør gjør du egentlig det her» - så jeg synes det er en fin plattform bare for å få litt mer tanker rundt det og så når man ut til mange («Helene»).

Av fem tilfeldige informanter var det hele tre av dem som hadde hørt om #Januhairy. Da jeg spurte informantene hva de trodde hensikten med trenden var, var det større aksept for kroppshår som ble nevnt.

Jeg tror #Januhairy kan fortsette, det er jo fortsatt #freethenipple som er en greie selv om det ikke er den stormen rundt det som det var før da. Det handler om å bli mer bevisst kanskje, så jeg tror ikke det blir sånn.. okei, da gjorde vi det i januar så da blir på en måte kroppshår helt normalt. Men hvis man fortsetter ... da blir det diskusjon rundt det og det er det som er viktig [...] man blir jo mer bevisst, og det handler jo om åpenhet for at sånn er dem og sånn er jeg. Så ja, så klart kan man bli påvirket av det. Ikke nødvendigvis at jeg slutter å barbere meg, men at jeg er mer åpen for at andre ikke vil det («Emma»).

#Freethenipple er en hashtag-trend som i likhet med #Januhairy utfordrer normene knyttet til kropp. Målet med denne trenden var å av-seksualisere kvinnebrystet, og den ble svært utbredt og populær (Roberts, 2019). Poenget til Emma var at for at man skal kunne klare å skape en større aksept for kroppshår, måtte dette skje over tid, og hun vektlegger viktigheten av økt

SOS2900

bevissthet og åpenhet rundt hårfjerning. Altså at en holdningsendring rundt kroppshår eventuelt vil bli resultatet av at man får se mer av det på sosiale medier. Overraskende nok var det ingen av informantene som var overbeviste om at normalisering av kroppshår på denne måten kunne endre hvilke valg de kommer til å ta angående sitt eget kroppshår. Alle fem var fornøyde med hvordan de forholder seg til det allerede.

4.2.3. Oppsummering

#Januhairy har som all annen hashtag-aktivisme for det første diagnostisert et problem - at det finnes en sosial norm for at kvinner ikke skal ha kroppshår for å være feminine nok, og at mange kvinner ikke ønsker å følge denne normen. For det andre har kvinnene som deltok lagt sine egne personlige opplevelser til grunn og fortalt om hva hashtaggen har gjort for dem. For det tredje oppfordres andre kvinner til å gjøre det samme hvis de er av samme oppfatning. Man kan betegne #Januhairy som et slags «breaching experiment» ved at man avviker bevisst fra normen. Rafalovichs (2006, s. 162) studenter opplevde at reaksjonene på små avvik i et «breaching experiment» var betydelige, noe som kan relateres til de negative tilbakemeldinger noen av kvinnene fikk bare ved å la barberhøvelen ligge.

Judith Butler anså, med utgangspunkt i dragrace, det å utfordre kjønnsnormer ved å «parodierte» dem som den mest effektive måten å unngå at man må «fremføre» kjønnet sitt, i stedet for å uttrykke seg selv som man vil (Brooks, 1997, s. 151). Å redefinere kategorien kvinne vil jeg påstå er akkurat det #Januhairy-kvinnene prøver å gjøre. Likevel mente informantene mine at det ville gå lang tid før en slik endring kunne skje, men at den største verdien i #Januhairy lå i bevisstheten rundt at det faktisk finnes en norm der. For slik som Bicchieri (2005, s. 6) nevner; man trenger ikke å være klar over at en norm eksisterer før den utfordres. Flere av mine informanter mente hårfjerningen ble gjort så ofte at det var en rutine og at de knapt tenkte over hvorfor. I tillegg ville det å se flere kvinner med hår skape en større aksept for det slik at vi ikke lenger blir «alarmerte» slik Goffman sier. En norm skapes som sagt gjennom at noe blir gjort ofte og av mange (ibid., s. 177). Vokser #Januhairy seg større vil den kanskje kunne ha potensialet til å skape åpenhet for mer «flytende» feminitet, særlig fordi sosiale medier gir mulighet for å, på kort tid, nå ut til svært mange over store avstander (Xiong et. al, 2019, s. 10). Som kjent har sosiale medier skapt en betydelig større mobilisering rundt feministiske saker (Munro, 2013, s. 23). Både #Metoo og #Freethenipple har vist oss at det er mulig.

5. Avslutning

I denne oppgaven har målet vært å se på fenomenet #Januhairy, som oppsto i januar 2019 og ble til en hashtag-trend som engasjerte kvinner fra ulike bakgrunner til å la sitt kroppshår få gro og fortelle om sine egne opplevelser. Denne oppgaven bygger på noen av disse kvinnenes egne tekster publisert på kontoen @janu_hairy, men også tanker og erfaringer fra fem utenforstående informanter jeg selv rekrutterte. For å kunne svare presist på min hovedproblemstilling vil jeg nå drøfte den i sammenheng med mine underproblemstillinger.

5.1. Konklusjon

Sosiale normer legger grunnlaget for hvordan vi ønsker å bli oppfattet av andre. Denne oppgaven har vist hvordan dette også gjelder kroppshår og kjønn. Kvinner bruker ressurser på å kunne være hårløse på bakgrunn av en norm om at kvinnelig kroppshår er ekkelt, stygt og maskulint. På bakgrunn av mine funn virker det som at å avvise hårfjerning er å avvise feminitet. Kan man dermed argumentere for at #Januhairy er et feministisk uttrykk, slik jeg spør om i min problemstilling?

For det første ønsket jeg å undersøke *hva som er unge kvinners opplevelser knyttet til eget og andres kroppshår*. Analysen har vist at det finnes en stor konsensus rundt at kvinner skal fjerne hår. For mange av mine informanter var hårfjerning en selvfølge og en del av deres hygienerutine. For kvinnene som ønsket å bevare sitt kroppshår, en av mine informanter og kvinnene som deltok i #Januhairy, lå det likevel et ubehag knyttet til dette valget på bakgrunn av negativ oppmerksomhet eller frykten for negativ oppmerksomhet. Normen for kvinnelig kroppshår kom tydelig frem i skillet mellom hvilke verdier som ble tillagt kvinnelig kroppshår sammenlignet med mannlig kroppshår. Kvinnens kroppshår førte til spørsmål knyttet til hygiene, skjønnhet og feminitet – interessant nok også av kvinnene selv – allerede fra kroppshåret meldte sin ankomst i puberteten. Og både mine informanter og kvinnene fra Instagram hadde ikke en opplevelse av at slike sosiale sanksjoner gjaldt det mannlige kroppshåret i like stor grad.

Dette kunne blitt forklart av feminismens andre bølge og patriarkatets undertrykkelse av kvinnen. Ritzer & Stepnisky (2014, s. 477) trekker linjer til Marx ved at feminismen så på et dominant *kjønn* (ikke klasse) som styrte og dro nytte av *sosial* (ikke økonomisk) produksjon utført av kvinnen. Å gjøre seg hårløs tolkes som en form for seksuell produksjon ved at kvinnen gjør seg attraktiv etter mannens ønske og for ham. I så fall vil det være en form for symbolsk underkastelse i tråd med Toerien & Wilkinsons (2003, s. 334) teori. Å knytte hår

SOS2900

opp mot kjønnsroller gir også rom for å kunne betegne fjerningen av kroppshår som en måte å framføre sitt kjønn på. Postfeminismen ser i større grad – på bakgrunn av Michel Foucault - at maktutøvelse ikke bare finnes i systematisk undertrykkelse, men i flere former og i de minste fenomener tilknyttet språk, kropp og sosiale relasjoner (Brooks, 1997, s. 57), og at man skal se «individet» og dermed at kjønn skal være flytende (ibid., s. 189). Maktutøvelsen kan tolkes å komme i form av *konstruksjonen* av kvinnen, slik Butler (1990) illustrerer det: «there is no gender identity behind the expressions of gender, that identity is performatively constituted by the very 'expressions' that are said to be its results» (Brooks, 1997, s. 101). Dette gir bakgrunn for å kunne argumentere for at #Januhairy i større grad heller mot den tredje feministiske bølgen.

For det andre ønsket jeg å se på *funksjonen av hashtag-aktivisme som #Januhairy*. Trenden oppsto nettopp på bakgrunn av at kvinner opplevde at det fantes sterke normer for hårfjerning som begrenset deres valgfrihet. Dagens feminisme skiller seg fra de andre bølgene, ikke nødvendigvis i kampsaker, men fordi sosiale medier og hastager har gitt en helt annen måte å drive aktivisme på ved at kvinner i større grad enn tidligere har en mer utbredt mulighet til å kunne fortelle om personlige opplevelser på en global plattform (Munro, 2013, s. 23). Kvinnene som har deltatt i #Januhairy har et ønske om å utfordre de sosiale normene for kroppshår, og fremme valgfrihet og individualitet. En kritikk av de siste bølgene er at fokuset på individualitet hemmer større samfunnsendring (ibid.). En lignende kritikk finner vi også i begrepet «slacktivism» (Christensen, 2012, s. 1). Analysen har ikke gitt svar på om #Januhairy kan endre samfunnet eller ikke, men den har vist hvordan #Januhairy kan betegnes som på linje med Garfinkels «breaching experiment» (Crabtree, 2004, s. 60). Om den ikke har noen reell og stor effekt på samfunnet, så har trenden likevel avdekket visse sosiale normer knyttet til kvinnekroppen og, som mine informanter poengterte, kanskje bidratt til en større bevissthet rundt hvorfor majoriteten av kvinner bruker tid og penger på hårfjerning.

#Januhairy fungerer som et feministisk uttrykk fordi denne trenden har satt fokus på hvordan det legges skam på kroppshår hos kvinner, men ikke i like stor grad hos menn. Postfeminismen har ofte valgt popkulturen og medier som «sites of struggle» (Brooks, 1997, s. 135), altså at man problematiserer hvordan kvinner blir fremstilt på slike plattformer. #Januhairy kan fungere som en motsats mot at kvinner oftest er hårløse ved å tilby alternative fremstillinger av kvinnekroppen på sosiale medier. Synnott (1987, s. 394) foreslo nettopp at å vokse ut sitt kroppshår kan tolkes som et ideologisk – feministisk - uttrykk kommunisert gjennom kropp. Håret, for disse kvinnene, kan dermed fungere som en metafor på en mye

SOS2900

større problematikk: «I have learned that my right to grow my hair is just as important as the right to be respected as a woman» (3. februar, 2019).

5.1.1. Avsluttende ord

Det er viktig å ha i mente at denne oppgaven har visse begrensninger og er representativt for kun en snever gruppe kvinner på bakgrunn av eksempelvis kultur, legning, etnisitet og alder. Slik oppfyller den heller ikke postfeminismens ønsker om at forskjellighet skal settes i søkelyset. Det er også store deler av teoretiske perspektiver og feministiske retninger som ikke er inkludert i denne oppgaven. Jeg vil på bakgrunn av dette oppfordre til videre forskning som kan ta flere variabler i betraktning slik at søkelyset kan dekke *alle* kvinners forhold til egen kropp, og i større grad se på hvordan også menn opplever press på sitt kroppslige utseende.

Litteraturliste

- Bennett, J. (2017, 5. November). The 'Click' Moment: How the Weinstein Scandal Unleashed a Tsunami. *The New York Times*. Hentet fra <https://www.nytimes.com/2017/11/05/us/sexual-harrasment-weinstein-trump.html>
- Bicchieri, C. (2005). *The Grammar of Society: The Nature and Dynamics of Social Norms*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511616037>
- Billie (2018, 26. Juni). *Project Body Hair by Billie* [Videoklipp]. Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=P4DDpS685iI>
- BodyGossip (2019, 17. Mars). The Body Gossip Performance Project: a groundbreaking theatre in education programme. Hentet fra <https://bodygossip.org/performance-project>
- Brooks, A. (1997). *Postfeminisms : Feminism, Cultural Theory and Cultural Forms*. London: Routledge.
- Bø, I. (2008). *Påvirkning og kontroll* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostag og Bjørke.
- Cialdini, B. R. & Goldstein, N. J. (2004). Social Influence: Compliance and Conformity. *Annual review of psychology*, 55(1), 591-621. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.142015>
- Crabtree, A. (2004). Design in the absence of practice: breaching experiments. *Proceedings of the 5th conference on Designing interactive systems: processes, practices, methods, and techniques*, 59-68. <https://doi.org/10.1145/1013115.1013125>
- Christensen, H. S. (2012). Simply slacktivism? Internet participation in Finland. *JeDEM - eJournal of eDemocracy & Open Government*, 4(1), 1-23. <https://doi.org/10.29379/jedem.v4i1.93>
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L., & Morales, A. (2007). Qualitative Research Designs: Selection and Implementation. *The Counseling Psychologist*, 35(2), 236–264. <https://doi.org/10.1177/0011000006287390>
- De Beauvoir, S. (2000). *Det annet kjønn*. Oslo: Pax Forlag.
- Fahs, B. (2013). Shaving It All Off: Examining Social Norms of Body Hair among College Men in a Women's Studies Course. *Women's Studies*, 42(5), 559–577. <https://doi.org/10.1080/00497878.2013.794058>

- Gabrielsen, L. B. (Programleder). (2019). Ukeslutt 19.01.2019 [Podcast episode]. J. Afshary-Kaasa (Produsent), *Ukeslutt*. Hentet fra <https://radio.nrk.no/serie/ukeslutt/NMAG04000319/19-01-2019#t=1h32m1.36s>
- Goffman, E. (2010). *Relations in Public: Microstudies of the Public Order*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers.
- Herzig, R. M. (2015). *Plucked: A History of Hair Removal*. New York: New York University Press. Hentet fra https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=V9zrBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=body+hair+history&ots=e6niFANPQj&sig=hBKN7x7jC_GlFem7_fEKbmPJHul&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Holst, C. (2017). *Hva er feminisme* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- JustGiving (2019, 17. Mars). We've raised £1,534 to Raise money for Body Gossip and their Performance Project! Hentet fra https://www.justgiving.com/crowdfunding/bodygossip?utm_medium=email&utm_source=ExactTarget&utm_campaign=20190105_114718
- Martin, C. E. & Valenti, V. (2012). *#FemFuture: Online Revolution* (Barnard Center for Research on Women rapport). Hentet fra <http://bcrw.barnard.edu/wp-content/nfs/reports/NFS8-FemFuture-Online-Revolution-Report-April-15-2013.pdf>
- Materstvedt, L. J. (2018). *Vitenskap, etikk og politikk*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Munro, E. (2013). Feminism: A Fourth Wave? *Political Insight*, 4(2), 22-25. <https://doi.org/10.1111/2041-9066.12021>
- Pai, D (2018, 26. juni). Billie's New Campaign Is The First Razor Ad to Actually Show Bodyhair. *Glamour*. Hentet fra <https://www.glamour.com/story/billie-shaving-ad-body-hair>.
- Rafalovich, A. (2006). Making Sociology Relevant: The Assignment and Application of Breaching Experiments. *SAGE Journals*, 34(2), 156-163. <https://doi.org/10.1177/0092055X0603400206>

- Retallack, H., Ringrose, J. & Lawrence, E. (2016). "Fuck Your Body Image": Teen Girls' Twitter and Instagram Feminism in and Around School. I Coffey, J., Budgeon, S. & Cahill, H. (Red.), *Learning Bodies: Perspectives on Children and Young People 2*, 85-103. Singapore: Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-10-0306-6_6
- Ringdal, K. (2014). *Enhet og mangfold* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Ritzer, G. & Stepnisky, J. (2014). *Sociological Theory* (9. utg.). McGraw-Hill Education.
- Roberts, S. (2019, 26. mars). Free The Nipple, what celebrities are involved, is it illegal to go wnaked in public, and what counts as graphic content on Facebook? *The Sun*. Hentet fra <https://www.thesun.co.uk/fabulous/2778411/free-the-nipple-campaign-celebrity-supporters-laws-illegal-facebook-instagram/>
- Schiefloe, P. M. (2011). *Mennesker og samfunn: innføring i sosiologisk forståelse* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Silverman, D. (2010). *Doing qualitative research* (3. utg.). SAGE Publications Ltd
- Synnott, A. (1987). Shame and glory: A sociology of hair. *British journal of sociology*, 38(3), 381-413. Hentet fra https://www.jstor.org/stable/590695?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget
- Terry, G. & Braun, V. (2013). To let hair be, or to not let hair be? Gender and body hair removal practices in Aotearoa/New Zealand. *Body Image*, 10(4), 599-606. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2013.07.001>
- Tjora, A. (2018). *Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk
- Toerien, M. & Wilkinson, S. (2003). Gender and body hair: constructing the feminine woman. *Women's Studies International Forum*, 26(4), 333-344. [https://doi.org/10.1016/S0277-5395\(03\)00078-5](https://doi.org/10.1016/S0277-5395(03)00078-5)
- Xiong, Y., Cho, M. & Boatwright, B. (2019). Hashtag activism and message frames among social movement organizations: Semantic network analysis and thematic analysis of

Twitter during the #MeToo movement. *Public Relations Review*, 45(1), 10-23.

<https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2018.10.014>

Vedlegg:

Vedlegg 1: Eksempelbilde

Vedlegg 2: Instagram-tekstene

18. desember 2018.

Too much time is spent on teaching girls to worry about what the world thinks of them. All around the world there are magazines, books, films, celebrities, adverts etc, etc...Constantly reminding women how to look, what to do and who to be. All to bring more pleasure and acceptance to the eyes of society. These influences remind us that we can never be satisfied; they depict and create our flaws and insecurities, when the real flaw of ours is how we don't

SOS2900

love our naked and un-pampered selves, for just the way they are. Januhairy, is a project to help women feel they are in a safe space to be able to challenge the embedded norms of shaving. It's an experiment for people taking part, and the people viewing the process. The sponsorship money goes to Body Gossip's education program, aiming to change young minds and their views on their bodies. If you would like to get involved, the sign-up form is in the bio. #januhairy #bodygossip#bodyhairmovement #happyandhairy#loveyourbody #thenaturalhealthrevolution#natural #hairywomen #womanpower#selflove #feminine

15. januar 2019

“Well I've heard it's #januhairy now, so I decided to join. I had begun to shave in elementary school after I went to a swim class and one classmate asked me why I don't have shaved armpits. I still remember the feeling of surprise and humiliation that something is wrong with my body. At this age, you can easily get the impression that if you're not doing what everyone else is doing, something is wrong with you. I often heard in high school that I would be more attractive if I didn't have such hairy hands. With time, it gradually became clear to me that the main reason I shave is the inner pressure from this learned norm and the automatic expectation of society. It sounds banal, but I think this pressure on women is really strong and unnecessary. Now I'm satisfied with all my hair because the hairs are normal. Peace

27. Januar 2019

“I used to feel a great pressure to remove my body hair. Depending on the part of the body, I used different depilation techniques. They often caused pain, inflammation or festering, were expensive and time-consuming, and the hair quickly grew back anyway. Now with my body hair I feel much more confident and more satisfied with my appearance. I am not bothered by the hair in my bikini area, in my armpits or on my calves, I stopped seeing it as my enemy. I take care of it like I take care of the hair on my head; I use a trimmer to keep them in my favourite lengths and shapes because no depilation does not mean no care. The most common argument against body hair which people post below my “hairy” photos, is that it is unhygienic. But I am asking: “Aren't purulent pimples and irritated skin less hygienic than neat and clean hair? Should we make everyone shave their heads bald to make them more hygienic? If someone's head hair stinks we tell them to wash it, not to shave it, right? I think that this should apply to all kinds of hair. People also make comments that body hair is not tasteful; they forget that beauty trends change all the time, different people have different tastes, and there is no need to criticize other people's appearance. The majority of hateful or judgmental comments are made by anonymous people on the Internet, so I think it is not worth worrying about it; it is impossible to please everyone. If you feel that hair removal causes pain or discomfort, and that you are only doing it to please others, take action! First, go online, search for women who have body hair and get used to it. Secondly, make your hair removal less frequent. Start by growing hair on these parts of your body that are not exposed on a daily basis; which you can observe and slowly learn to accept. Choose the best length for you - it does not have to be 100% long. Explore different options, find your own way and enjoy your body.”

27. Januar 2019

SOS2900

Translated from Spanish: “A brief history about my hair and bullying; since childhood and had to listen to comments like: you are a bear, wing but what a bear, the beast of beauty and the beast (I was the beast). As an adult and heard comments from men telling me: for me a woman has to be clean and free of hair because I disgust the hair, the hairs are only well seen in men because the hairs are synonymous with "manhood" or just a good "male" can take them etc. Thanks to discriminatory comments like those I grew up full of insecurities and with almost no self-esteem, I decided to join this movement because it is time to put a halt to discrimination in "hairy" women and shout to the world that it is worth having hairs and being happy with them accepting and loving us regardless of the amount of hairs that inhabit our beautiful body. #Amomispelos#meamoconpelos. This month I decided to send to hell the knives, wax and everything that has to do with waxing because I FEEL FREE knowing that there are thousands of women struggling with discrimination towards "hairy" women #januhairy”...

29. januar 2019

SHOUT IT “Feel The Rainbow» This is making the rounds on the Internet again because of the Janu-hairy trend. Just a friendly reminder that a woman’s beauty, and the type of beauty she chooses to ascribe to, has absolutely nothing to do with making herself sexually attractive to you. If you have a problem with body hair, especially a woman choosing to bear the kind of hair that MEN have conditioned us to believe is wrong, gross, or disgusting, that is YOUR problem. Why are you so offended by hair? It must be painful to live in such a fragile little world. My page is fully devoted to empowering women and all creativity within beauty, if that hurts your little feelers I’ll gladly show you to the door. I’ve put up with too many gorilla-hair-assed men to put up with your nonsense. This is my friend @anomalilly , she is powerful, fierce, and proud to be a woman, body hair and all and I was happy to color that hair for her. #januhairy#fragilemasculinity ”

3. februar 2019

The beautiful Crystal shares her experience of Januhairy... “My name is Crystal Marchand. She/Her are my pronouns. I'm a millennial. I live in Montreal, Quebec, an immigrant from south of the Canadian border. My life partner told me about Januhairy after reading about it on social media. I participated because I liked the idea of growing my body hair in solidarity with other women as an expression of our natural femininity. I wanted to expand my comfort zone and to inspire my community as others inspire me. This month was very difficult in the beginning, but it got easier because I was determined to have fun with it. I have learned that my right to grow my hair is just as important as my right to be respected as a woman. We can't have the latter without the former. As a "Belle Poileuse", my womanhood was challenged at a much higher rate than the frequency I'd come to expect when shaven. To the chagrin of those challengers, Januhairy made me feel more secure in my appearance and femininity. To me, feminism means empowering women through choices without oppressing others. I was certainly empowered by Januhairy, and my hair does not oppress others. We do not deserve to be oppressed in return for its growth or absence, whether chosen or inherent. Each of us deserves to express our unique inner beauty to the outside with full access to the variety of possibilities for our features. It's all just packaging, and how we present should

SOS2900

allude to the gifts inside of us all. This campaign helped me discover so much!! I made important discoveries about my relationship with my gender identity. I discovered I could feel feminine despite all my body hair, which had troubled me since its arrival. I discovered my appearance is less of a concern to my colleagues than my ability to deliver. I discovered that other people's perceptions of my gender are not as important to me than my own self-awareness, self-acceptance, and my ability to love and express myself freely.”

11. januar 2019

I think I stopped shaving my pits mid 2016 after coming across @ripsnorter on ig. She was beautiful and just so happened to not shave either and that's when I realized who fucking cares about hair. I'm half Lebanese, hairy by nature. When i shave my hair grows back within minutes, it's truly pointless and a waste of shower time for me considering how much hair I have to groom solely on my head. So i stopped. Eventually i stopped shaving all together because it simply did not benefit me anymore. Fastforward 3 years and i haven't bought a single use razor since then. Sometimes I'll shave because I feel like it and that's the point. It should be a choice! Not a beauty standard. Sure there's tons of criticism but it has benefited me in so many ways. No more ingrowns or razor bumps, I don't sweat as much, I used to always have sweat circles on my sleeves, contrary to popular belief my pits don't stink and I rarely use deodorant now because of that, and i have much more time in the shower now that I'm not incessantly worrying about removing every last strand of hair on my body. Oh and it's also helped me weed out shallow potential mates in this freaky dating world because I don't want to be with someone who's not comfortable with my body choices. The point is, do whatever you want because it's your body. Someone is always going to have something negative to say so you may as well do whatever is going to benefit you.

*Vedlegg 3: Intervjuguide***A. Åpningsspørsmål**

1. Hvor gammel er du?
2. Har du hovedsakelig bodd i Norge hele livet eller bodd et annet sted slik at du kjenner tid flere kulturer?
3. Følger du med i nyhetene, sosiale medier osv.? Hvilke nyheter eller ting på sosiale medier engasjerer deg mest?

B. Bruk av sosiale medier

1. Følger du mye med på sosiale medier?
2. Hvilke sosiale medier bruker du mest?
3. Hva synes du om sosiale medier?
4. Har du fått med deg trenden #januhairy?
  - a. Evt. Andre #
  - b. Hvorfor (ikke)?
5. Hva tror du er hensikten med slike trender på sosiale medier? Lurt å bruke instagram som plattform?

SOS2900

6. Ville du selv brukt instagram som en plattform for å spre politiske meninger/samfunnsengasjement?
  - a. Hvorfor/hvorfor ikke?

C. #Januhairy – vis informanten bilder osv.

1. Hva synes du om trenden #Januhairy? Kunne du selv ha slengt deg på en slik trend?
2. Vi har jo hatt flere #-trender som #freethenipple, #MenstruationMatters og #MeToo. Har de hatt betydning for deg – hvis du har hørt om dem?

D. Ulikheter mellom kvinner og menn

1. Mener du det er forskjeller i forventninger til hvor mye kroppshår kvinner kan ha vs. menn? Hvorfor tror du det?
  - a. Urettferdig eller normalt med slike normer?
  - b. På hvilken måte påvirker eventuelt dette deg?
2. Føler du at kjønnene er ulike når det kommer til å ha et avslappet forhold til kroppens naturlige utseende?

E. Fjerning av kroppshår

1. Hvilket forhold har du til fjerning av kroppshår?
  - a. Hvorfor fjerner du (ikke) kroppshår?
2. Hvor mye bryr du deg om at din partner eller tidligere partner har kroppshår?
  - a. Hva er greit og ikke greit? Hvorfor?
3. Hva tenker du selv om kroppshår på kvinner vs. menn?
4. Skaper denne situasjonen stress eller usikkerhet for deg i hverdagen?
5. Om du har hatt noen opplevelser eller samtaler med andre knyttet til fjerning eller bevaring av kroppshår, hva gikk dette ut på? Hva var dere enige/uenige om?
6. Kan du beskrive en hendelse eller situasjon der du følte deg utilpass på grunn av for mye eller manglende kroppshår?
  - a. Hva er grunnen til at du følte deg så utilpass/ikke utilpass?
7. Har du tenkt over dette temaet før?

F. Feminisme

1. Hva forbinder du med feminisme?
  - a. Kom med eksempler
2. Opplever du at feminisme er populært blant unge i Norge i dag? Hvilke feministiske saker er mest fremtredende?
3. Hvilke feministiske saker mener du er viktigst for en direkte effekt på deg og ditt liv direkte her i det norske samfunnet?

G. Feminisme og hårfjerning

1. Å fjerne hår hos kvinner har ofte blitt omtalt som et skjønnhetsideal som tilhører vår tid – vil du beskrive dette skjønnhetsidealet hos kvinner/menn for problematisk? Hvorfor mener du dette?

SOS2900

2. Finnes det andre feministiske saker mener du e mer viktige enn kroppspositivitet i det norske samfunnet? Hvorfor?
3. Tror du kroppshårstrenden vil endre (en eventuell) normen for hårfjerning i samfunnet? På hvilken måte?
4. Hva tror du en slik norm-endring hadde betydd for deg?
  - a. Positivt/negativt/nøytralt

H. Avrundingsspørsmål

- Hvordan synes du intervjuet gikk?
- Hva synes du va mest interessant å snakke om? Hvorfor det?
- Har du noe mer å tilføye som du har kommet på nå i ettertid?
- Lurer du på noe?

*Vedlegg 4: Samtykkeskjema***Din deltakelse i forskningsprosjekt knyttet til bacheloroppgave om #Januhairy ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU**

Vi takker for at du har sagt deg villig til å delta i et forskningsprosjekt for bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Instituttets bachelorstudenter skriver en oppgave som innebærer analyse av dybdeintervjuer. Opplysningene samlet inn i oppgaven vil bare brukes til denne. Dersom det er aktuelt å bruke opplysninger til annet formål, vil du bli kontaktet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er kontaktet som deltaker i dette prosjektet på basis av passende alder (20-30 år) og kjønn (kvinne).

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir invitert til et intervju som varer mellom 30 og 45 minutter. Du kan selv velge passende sted for intervjuet. Intervjuet vil tas opp med en digital lydopptaker.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Du kan når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

SOS2900

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Lydopptaket fra intervjuet blir lagret på en SD-minnebrikke. Opptakeren har verken tilkobling til internett- eller telenett. Etter opptak bringes opptakeren til instituttets eget transkripsjonsrom, hvor opptaket transkriberes av studenten selv. I transkriberingen anonymiseres opplysninger som kan identifisere deg som person. Etter dette slettes minnebrikken. Dermed er det ingen opplysninger som kan knyttes til deg som person som følger med videre i prosessen med analyse og publisering.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes innen 10.03.2019 (krav om senest 23.06.2019). Igjen, dine personopplysninger vil bli slettet ved prosjektslutt, det vil si at alle gjenkjennbare opplysninger fra stemme i lydopptak eller nevnt i intervjuet vil bli slettet eller ikke inkludert i transkripsjonen.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

På oppdrag fra NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved ansvarlig for emnet sos2900, Emil Røyrvik, tlf 93 087 708, emil.royrvik@ntnu.no
- NTNUs personvernombud: Thomas Helgesen, tlf 93 079 038, thomas.helgesen@ntnu.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig (veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *#Januhairy – et feministisk uttrykk?*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i dybdeintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til anonymisering, innen 1 måned etter gjennomført intervju.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)